

לרפואת רחמים בן אסתר, לרפואת רחל ציון בת אודיה, לעילוי נשמת לאה מרים בת נחמיה ע"ה

פרשת פנחס (ג' דפורענותא)

בשבועות אלו של 'בין המצרים' אין מפטירים בעניני פרשת השבוע, אלא בעניני החורבן, וההפטרה הראשונה היא בפתיחת ספר ירמיהו:

לפני שנולדת והתחלת לבחור בעשיית מעשים טובים, כבר אז הקדשתיך לנבואה, באופן שלא הוצרך לנבואתו לא להכנה הטבעית ולא להכנה התלויה בבחירתו, והטעם לכך, כיון שלא היתה נבואתו לצורך עצמו, ואף לא לצורך שליחות מסוימת, אלא נביא לגוים - לכל האומות נתתיך. (ו) ואמר, אמנם לאחר שהכינו ה' לנבואה אינו צריך עוד להכנה טבעית והכנה התלויה בבחירתו, אך יש לו חסרון אחר, ועל זה אמר אלה אדני אלהים, הנה לא ידעתי דבר, כי נער אנכי, ויש בזה שלשה חסרונות, א. הנער אינו מעז לדבר בפני גדולים ממנו, ב. הנער אינו יודע לסדר דבריו כראוי במליצה ולשון צחה, ג. העם לא ישא פנים לנער צעיר המתנבא, ואם יתנבא אליהם נבואות קשות יקומו עליו ויהרגוהו. (ז) וה' השיב לו תשובה על שלשת החששות שלו, ויאמר ה' אלי, אל תאמר נער אנכי, שמחמת כן אינך מעז לעמוד בפני גדולים, כי על כל אשר אשלחך תלך, וההולך בשליחות מלך גדול אינו מתבייש לעשות את שליחותו, בהכירו את מעלת משלחו, גם אם הוא עצמו אינו חשוב כל כך. וכנגד מה שחשש שאין לו שפה מליצית וראויה לנבואה, ואת כל אשר אצוך תדבר, וכיון שידבר רק את הנבואות שישים ה' בפיו, אין חסרון בכך שאין לו מצד עצמו לשון צחה. (ח) וכנגד מה שחשש שיזיקו לו העם בשומעם נבואות קשות מפי נער צעיר, אמר לו אל תירא מפניהם, כי אתך אני להצלה, נאם ה'. (ט) וישלח ה' את דו, ויגע על פי, וזה משל למסירת הנבואה והגעתה אל הנביא, ויאמר ה' אלי,

פרק א (א) בתחילת הספר מקדים הנביא לומר מי הוא, ומה ייחוסו ומקומו, מה איכות הדברים שנאמרו בספר ובאיזה זמן נאמרו: דברי ירמיהו, בן חלקיהו, שהיה אביו נביא וכהן גדול, מן הכהנים אשר בענתות המיוחדים ביראת ה', בארץ בנימין, ולא היה מתושבי ירושלים, ולכן לא הכיר להם פנים ולא חיפה עליהם, והיו דבריו נשמעים ביותר. (ב) ולא אמר את הדברים מליבו, אלא אשר ה'ה דבר ה' אליו בנבואה, והתנבא בשלשה זמנים שונים, א. בימי יאשיהו בן אמון מלך יהודה, בשלש עשרה שנה למלכו, שבאותו זמן היה המלך צדיק והעם צדיקים. (ג) ב. ויהי - וכן התמידה נבואתו בימי יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה, שהיה המלך רשע והעם צדיקים, ג. עד תם עשתי עשרה שנה לצדקיהו בן יאשיהו מלך יהודה, שהיה המלך צדיק והעם רשעים, וכך היה מתנבא והולך עד גלות ירושלים בחדש החמישי, שאז התקיימה נבואתו לעיני כל. (ד) ויהי דבר ה' אלי לאמר. (ה) הנביא צריך להיות מוכן לנבואה בטבעו, שיהיה בעל מידות טובות ותכונות מושלמות, וכן יהיו מושלמים בו כוחות הנפש והשכל, וכן צריך הוא להכין את עצמו לנבואה בבחירתו בטוב, על ידי התקדשות ופרישותו מעניני העולם הזה, ועדיית מעשים טובים, ועל ההכנה הטבעית אמר לו ה', בטרם אצרך בבטן - לפני יצירתו, שאז הוא הזמן להכין את כוחות נפשו וטבעו אל הנבואה, כבר ידעתיך, כי הקדים ה' את ייעודו לנביא לפני התחלת יצירת גופו, ועל ההכנה התלויה בבחירתו אמר לו ה' ובטרם תצא מרחם -

הנה נתתי דברי בפיך. (י) ובדיבור זה בעצמו, שהוא דבר ה', יש כח לפעול בכל מציאות העולם, ולכן, **ראה הפקדתיך היום הזה על הגוים ועל הממלכות**, בין להחריבם, לנתוש את הגויים ולנתוץ את הממלכות, ולהאביד ולהרוס, וכל הדברים הללו יהיו על מנת לבנות מחדש את הממלכות ולנטוע את הגויים. (יא) **ויהי דבר ה' אלי לאמר, מה אתה ראה ירמיהו**, כלומר, באיזו דמות ומשל מצטייר בעיניך דבר הנבואה הנשלח אליך כעת, **ואמר, מקל של עץ שקד אני ראה**, ולשון 'מקל' מורה על כך שהוא מיועד להכאה. (יב) **ויאמר ה' אלי, היטבת לראות**, בכך שתיארת את העץ כ'מקל', המיועד להכאה, וכמקל של עץ שקד, שהוא ממהר לעשות פירות, **כי שקד אני על דברי לעשותו**. (יג) אחר ש הודיע לו ה' את זמן קיום הנבואה, שהוא במהירות, **ויהי דבר ה' אלי שנית**, להודיעו בנבואה זו את המקום שממנו תבא הפורענות, **לאמר, מה אתה ראה. ואמר, סיר נפוח - סיר רותח המעלה בועות אני ראה, ופניו של הסיר**, כלומר המקום שממנו מרתיחה האש, **מפני צפונה - מצד צפון**. (יד) **ויאמר ה' אלי**, הנמשל של נבואה זו הוא כי **מצפון**, מארץ בבל, העומדת בצפון ארץ ישראל, **תפתח הרעה על כל ישיבי הארץ**. (טו) **כי הנני קרא לכל משפחות ממלכות צפונה, נאם ה'**, וכאילו מזמין אותם ה' לשפוט בינו לבין עמו, על שחטאו נגדו, **ובאו ונתנו איש כסאו פתח שערי ירושלים**, כשופטים היושבים על כס המשפט, **ועל כל חומתי סביב, ועל כל ערי יהודה**, וכאילו יתחלקו לכמה בתי דינים. (טז) **ודברתי משפטי אותם - וה' יסדר בפניהם את טענותיו ומשפטיו עם עמו, על כל רעתם, אשר עזבוני, ולא עשו כן מחמת שרצו לפרוק עול, אלא ויקטרו לאלהים אחרים**, רק שלא רצו לקבל את עול ה' והעדיפו עול של עבודה זרה, ולא עשו כן מחמת שהאמינו באמת שתהיה להם תועלת מעבודה זרה, אלא **וישתחו למעשי ידיהם**, שהם עצמם יודעים ומכירים שאין בהם ממש. (יז) ואמנם, לפני שיושיב ה' את השופטים האכזריים למשפט, שולח ה' את הנביא להתרות בישראל, **ואתה תאזר מתניף, ולא תמתין עד שיבואו אליך, אלא וקמת ללכת אליהם, ולא תחסיר דבר מדב רי הנבואה**, אלא **ודברת אליהם את כל**

אשר אנכי אצוץ, בלא לדלג דבר. **אל תחת מפניהם**, להחניף להם, **פן אחתך ואפילך לפניהם**, אבל אם לא תחניף להם אלא תאמר להם את כל דברי הנבואה, לא יוכלו לעשות לך דבר. (יח) ואל תחשוש שלא ישימו לב לדבריך, **ואני הנה נתתיך היום**, שתהיה נדמה בעיניהם **לערי מבצר, ולעמוד ברזל, ולחמות נחשת**, עד שילחמו איתך בחוזקה כדרך שנלחמים לכבוש ערי מבצר ולהפיל חומות נחושת, ותהיה נדמה כך **על כל הארץ, למלכי יהודה, לשריה, לכהנייה, ולעם הארץ**. (יט) **ונלחמו אליך כל הכתות הללו [המלכים, השרים, הכהנים ועם הארץ]**, ולא יהיה שום אדם שיעזור לך, **ולא יוכלו לך, יען כי אתך אני, נאם ה', להצילך**: עתה מקדים ירמיהו הקדמה כללית לכל נבואות הפורענות שהתנבא על ישראל, כי לא שכח ה' את בריתו עמם ועוד אהבתו נתונה להם, והרי זה כמו אב שהעניש את בנו ומסרו ביד אדם אכזר, שעדיין ליבו מלא רחמים על בנו המוכה, וסופו להעניש את המכים אותו. בנבואה זו נמשלת השייכות של ה' וישראל לחתן וכלה, כאשר החתן בא מארץ רחוקה למקום שאין מכירים אותו, והכלה עשתה עמו חסד והכניסה אותו לביתה, ואחר כך הוסיפה ונישאה לו, ואף הלכה אחריו לדרך רחוקה שאינה מוכרת לה. **פרק ב (א) ויהי דבר ה' אלי לאמר. (ב) הלך וקראת באזני ירושלים לאמר, פה אמר ה', זכרתי לך חסד נעורידך, והנמשל לזה הוא זמן האבות, כאשר לא היה שם ה' מוכר בעולם, והאבות עבדוהו והודיעו לכל את דרך ה', בעוד כל העמים עובדים לאלילים, אהבת פולתיך, וזה בזמן יציאת מצרים, כאשר נכנסו ישראל בברית עם ה' וקיבלו את התורה, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, כאשר הלכו ישראל אחרי ה' במדבר ארבעים שנה מרוב חשקם לדבוק בה', וזכויות אלו נזכרים לפני ה' לעולם. (ג) קדש ישראל לה', ראשית תבואתה - עם ישראל נחשב בעיני ה' כתרומה, שהיא קדושה והיא ראשית התבואה, וכשם שהתרומה אסורה באכילה לזרים, **כל אכליו יאשמו בנפשם, וגם רעה תבא אליהם בגופם**, בעולם הזה, כי העונש על אכילת תרומה הוא מיתה בידי שמים, כך הגויים המצערם את ישראל, סופם ללקות גם בנפשם וגם בגופם, **נאם ה'**:**